

EU och de gröna näringarna

LRFs syn på aktuella frågor

EU och de gröna näringarna

LRFs syn på aktuella frågor

EU står inför flera stora val och utmaningar. Vår utgångspunkt är att jorden och skogen är resurser som behöver användas ännu mer för att vi ska kunna skapa ett långsiktigt hållbart samhälle. Utvecklingen i EU har stor betydelse för Sverige och världen, så även för företagare i de gröna näringarna. Hela tiden kommer EU-beslut som är viktiga för företagare i Sverige.

Under **LRF vill se** kan du i punktform läsa vad LRF anser i aktuella frågor som berör EU och de gröna näringarna.

A handwritten signature in black ink, reading "Lars-Göran Pettersson". The signature is fluid and cursive, with the first name "Lars-Göran" and the last name "Pettersson" clearly distinguishable.

Lars-Göran Pettersson, LRFs ordförande

1

- 10 Visioner och ansvarstagande tar EU framåt
- 12 De gröna näringarna inför framtiden
- 14 Utvecklingen i Sveriges gröna näringar 1980–2008
- 26 EU-frågor för hållbar tillväxt

2

- 30 Budget för ökat globalt ansvar
- 33 En klimatpolitik för max 2 graders temperaturhöjning
- 35 Förnybar energi för tillväxt och miljö

3

- 40 En jordbrukspolitik som är gemensam
- 44 Översyn av EUs regler för betesmarker
- 46 En handelspolitik med hänsyn till jordbruket

4

- 50 Enklare regler skapar tillväxt
- 54 Regionalpolitik med landsbygden i fokus
- 57 Närmare dialog med småföretagen
- 60 Euro för bättre fungerande marknad

5

- 64 Produktionskvalitet för säkra livsmedel
- 66 Bättre förebygga än bekämpa
- 68 Ursprungsmärkning för medvetna val
- 70 Högre ambition för EUs djurskydd
- 72 Bättre EU-regler vid avlivning av djur
- 76 Bättre djurskydd under transport
- 79 Respektfull EU-kontroll och tillsyn

6

- 84 EU-regler som värnar ett hållbart skogsbruk
- 88 Rimliga kriterier för produktion av bioenergi
- 90 Flexibel tillämpning av EUs vattendirektiv
- 93 Östersjön en angelägenhet för hela EU
- 96 EU behöver ett nytt slamdirektiv
- 100 Säkert växtskydd behövs i ett varmare klimat

Visioner och ansvarstagande tar EU framåt

De gröna näringarna inför framtiden

Utvecklingen i Sveriges gröna näringar 1980–2008

EU-frågor för hållbar tillväxt

Visioner och ansvarstagande tar EU framåt

LRFs vision är att skapa tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft i de gröna näringarna. Det är en vision som gäller för Sverige, men även för EU och världen. I en globaliserad värld krävs tillväxt och lönsamhet i det stora för att vi även ska kunna skapa det på hemmaplan.

De gröna näringarna är en strategisk tillgång för Europas framtid. De behövs för att skapa hållbar tillväxt i hela unionen och göra EU till en av världens mest konkurrenskraftiga ekonomier, som det heter i EUs Lissabonstrategi.

Det handlar om att producera mat, foder, skogsprodukter, förnybar energi och upplevelser. Det handlar också om att förvalta viktiga naturresurser, värna den biologiska mångfalden samt skapa jobb och ekonomisk utveckling. I Sverige ska vi utveckla de gröna näringarna för att vi har möjlighet att nyttja resurserna mark och vatten på ett hållbart sätt. I världens fattiga länder är det avgörande att utveckla jordbruket för att skapa livskraftiga jordbruksföretag som genererar den ekonomiska tillväxt som länderna så väl behöver.

Efter det svenska inträdet i EU är de gröna näringarna

i Sverige en del av ett rikt sammansatt och betydligt större europeiskt jord- och skogsbruk.

Samarbetet mellan medlemsländerna är i ständig utveckling och med de utmaningar världen står inför är det viktigt att det utvecklas väl. Eftersom EU är vad medlemsländerna gör det till är Sveriges och andra medlemsländers engagemang för samverkan om det gemensamma helt avgörande. LRF vill att Sverige ska vara en ansvarstagande aktör i EUs mittfåra och vara berett att ta sig an framtidens utmaningar.

För att bra ska bli bättre är det viktigt med visioner: visioner för EU i världen men även för EU på hemmaplan. För LRF hänger det hela ihop. Världspolitiken, marknaden och utvecklingen för kollegor i världens fattiga länder påverkar lagårdsbacken, skogsskiftet och växthuset i Sverige mycket påtagligt. Vilken vision har du för Europa i allmänhet och för de gröna näringarna i synnerhet?

De gröna näringarna inför framtiden

För företagare i de gröna näringarna har medlemskapet i EU inneburit nya möjligheter på en större marknad med kraftigt ökad export, och en utveckling mot mer lika spelregler i förhållande till konkurrenterna i övriga medlemsländer. Men det har också inneburit ökad konkurrens med sänkta priser på många produkter.

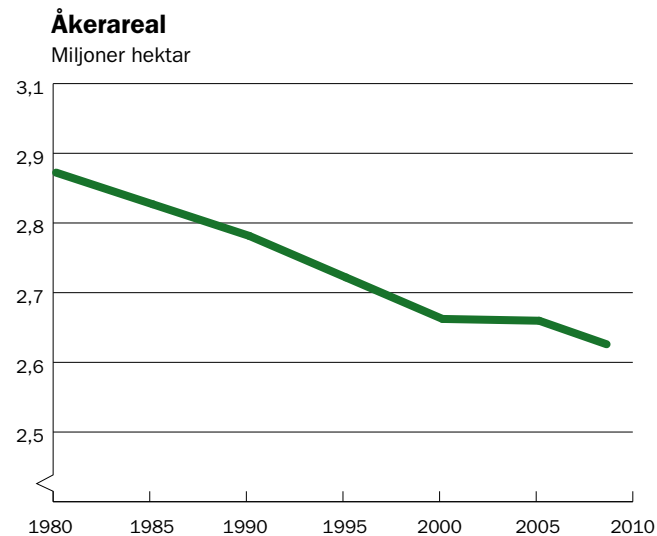
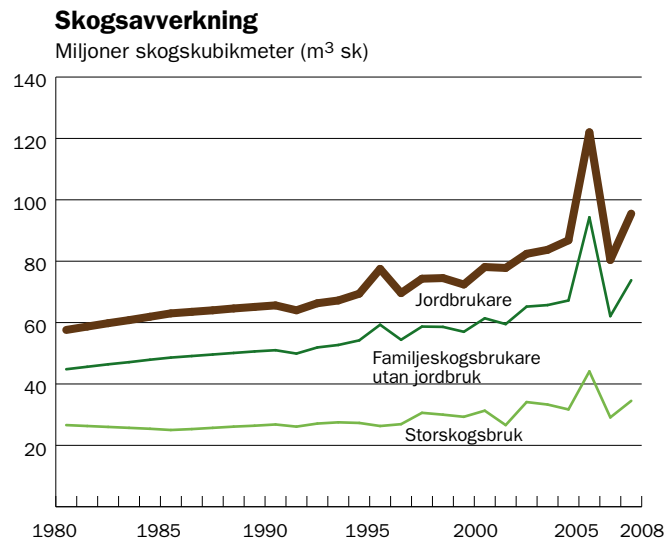
Sedan 1995 har till exempel den svenska produktionen av livsmedel minskat. Med undantag för spannmål är Sverige i ökande grad importberoende av flertalet jordbruksråvaror. Särskilt dramatisk har utvecklingen för nötkött varit. Sedan 1985 har produktionen sjunkit med 20 procent medan konsumtionen ökat med 80 procent.

De gröna näringarnas vision är att vända utvecklingen och inta en tätposition i fråga om tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft. Likvärdiga villkor och konkurrensneutralitet är grundförutsättningar för att de gröna näringarna ska kunna närma sig visionen. En av utmaningarna är att få betalt för de mervärden som finns genom högt ställda svenska krav på kvalitet i produktionen såsom gott djurskydd och

miljöhänsyn. Misslyckas det svenska jordbruket med att få betalt för svenska mervärden riskerar svenska konsumenters valfrihet att begränsas. Valfriheten består av två delar – att kunna välja importerade varor och att kunna välja svenska varor. Den senare delen krymper om mervärden inte betalar sig på marknaden. En konsumentundersökning som LRF låtit göra visar att mer än sju av tio svenskar föredrar svenskproducerad mat.

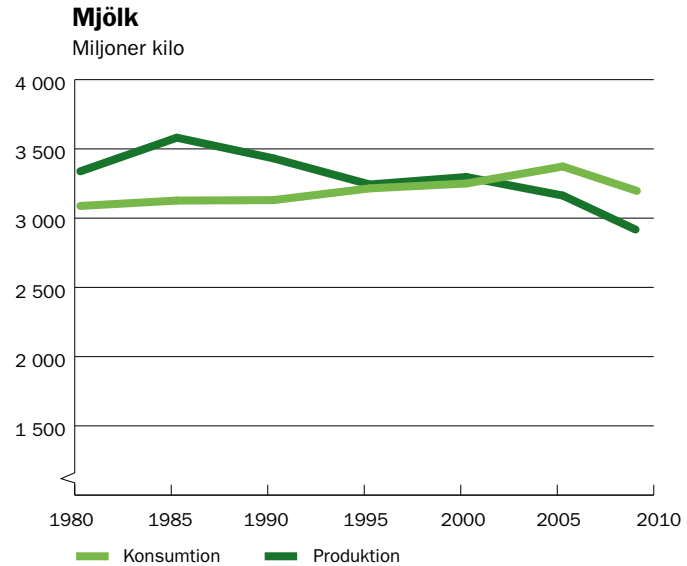
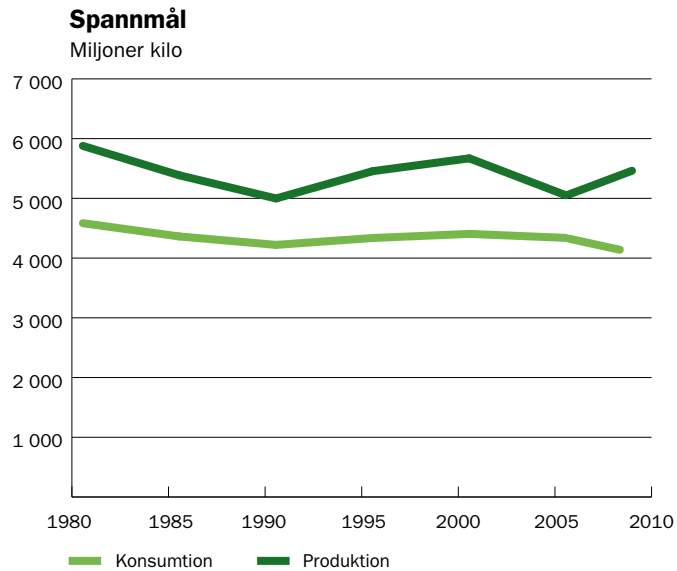
Utvecklingen i Sveriges gröna näringar 1980–2008

Genom god skogsskötsel har den årliga tillväxten ökat sedan 1920-talet när den första svenska riksskogstaxeringen startade och uppgår idag till drygt 115 miljoner skogskubikmeter vilket är betydligt mer än avverkningen. Den kraftiga toppen 2005 beror på stormen "Gudrun" som på några timmar fällde nästan en svensk årsavverkning!

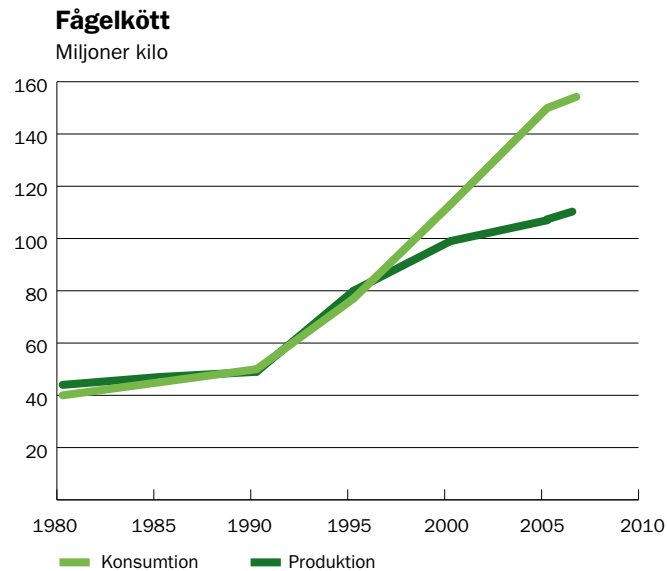
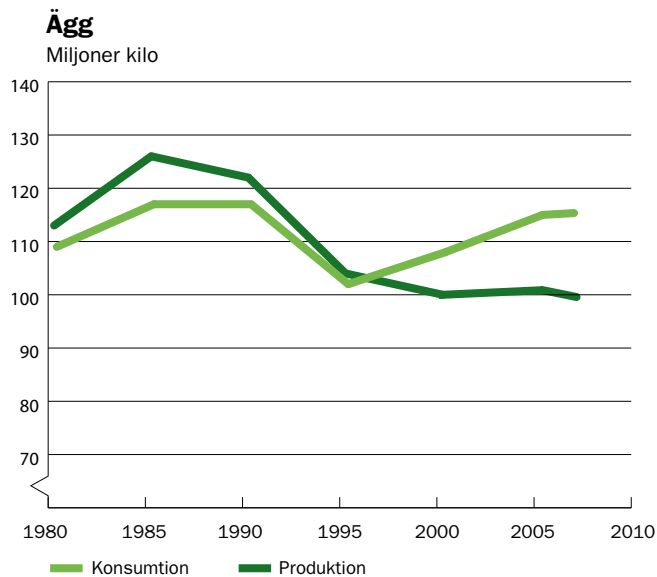
Den svenska åkerarealen har minskat med drygt 10 procent sedan 1980.

Sverige är traditionellt exportör av spannmål, främst vete. En minskad spannmålsareal har kompenseras av större skördar och produktionen har under perioden 1980–2008 legat över konsumtionen.

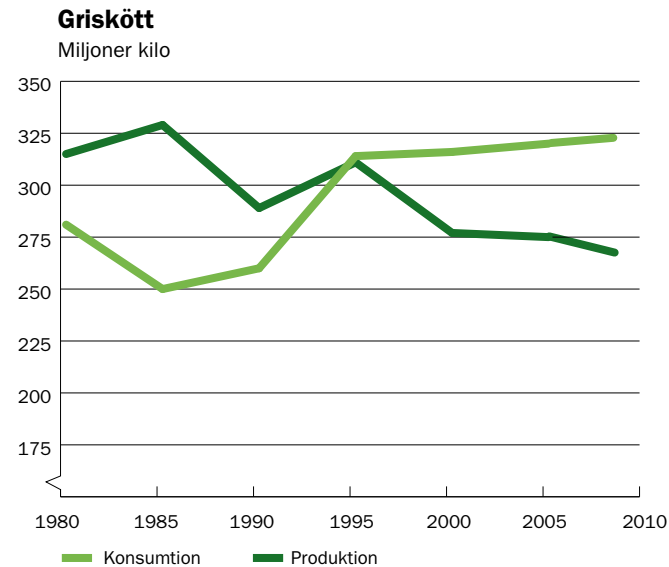
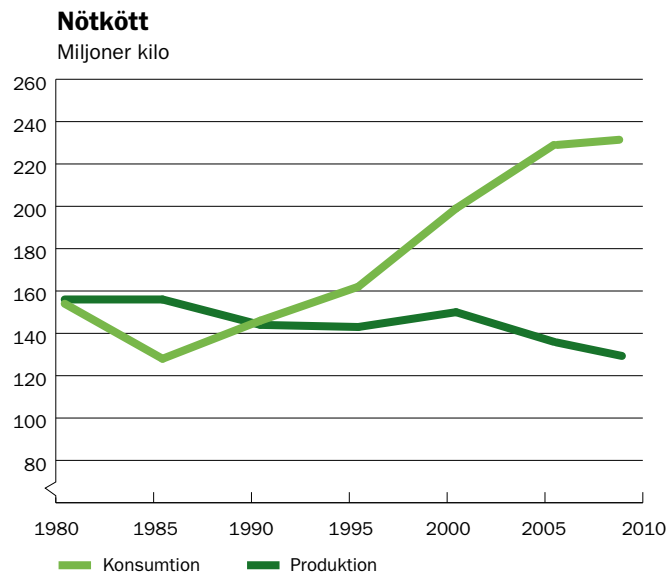
I Sverige produceras i dag mindre mjök än vad som konsumeras. Runt 10 procent av den svenska mjölkkonsumtionen är import, som till största delen består av ost.

Den svenska äggproduktionen har sjunkit sedan mitten av 1980-talet. Sedan 1995 har en konsumtionsökning på 15 procent tillfredsställts med import från andra EU-länder.

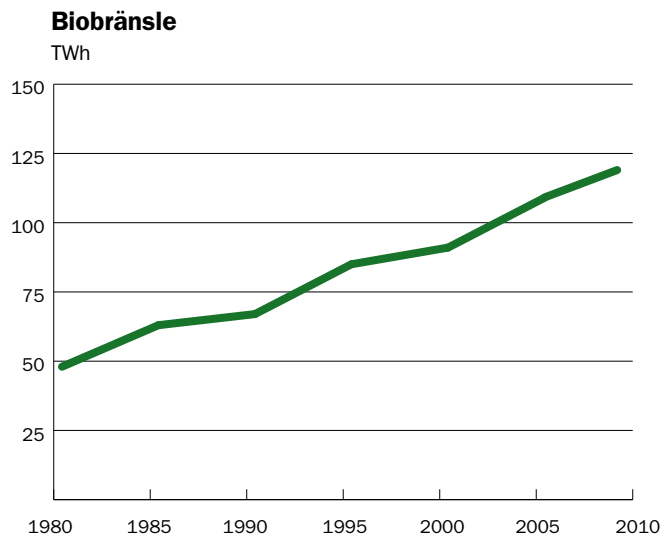
Den svenska produktionen och konsumtionen av fågelkött har ökat sedan 1990. Efter EU-inträdet har produktionsökningen dämpats medan konsumtionen fortsatt att växa i snabb takt. Konsumtionsökningen har tillfredsställts med import. Idag står importen för 40 procent av konsumtionen.

Den svenska konsumtionen av nötkött har ökat kraftigt sedan början av 1990-talet. Samtidigt sjunker den svenska produktionen. Importen står idag för över 40 procent av konsumtionen.

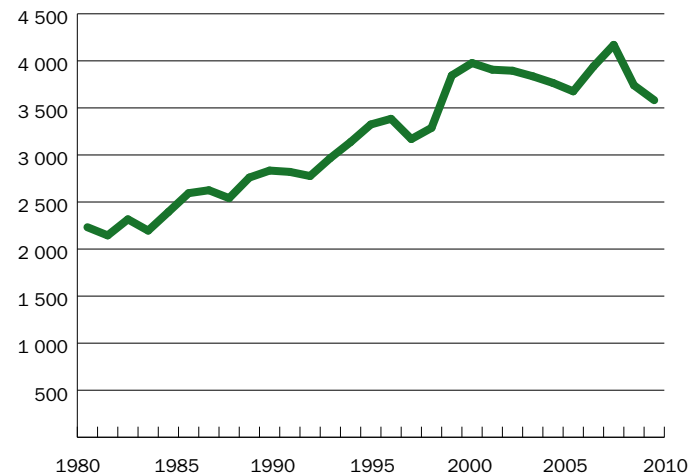
Den svenska produktionen av griskött har minskat med nästan 20 procent sedan 1985. I dag utgör importen 20 procent av konsumtionen.

Bioenergi utgör 28 procent av Sveriges totala energiförbrukning. Av detta står skogsbränslen för den absolut största delen. Merparten används för uppvärmning och elproduktion i värme- och kraftvärmeverk. Drygt 60 procent av vår uppvärmning kommer från skogen. Till år 2020 bedöms skogsenergin svara för ytterligare 25 TWh.

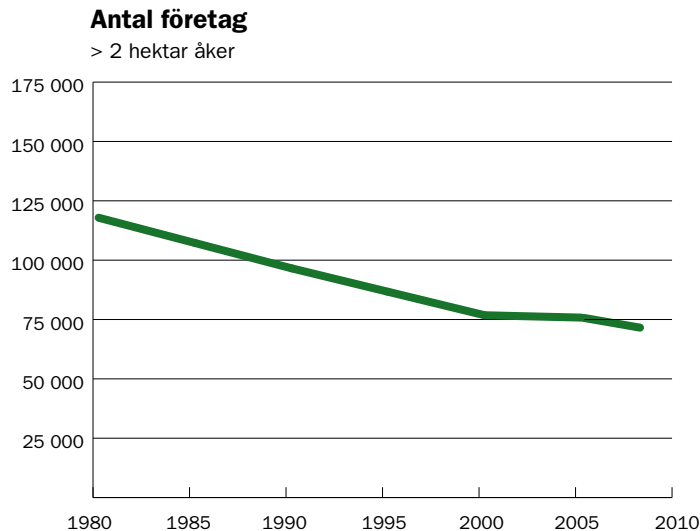
Produktion av trädgårdsprodukter

Miljoner kronor i 2008 års priser

Värdet av den svenska produktionen av frukt och grönsaker samt prydnadsväxter ökade fram till början av 2000-talet. Därefter har produktionen legat på ungefär oförändrad nivå med variationer mellan åren.

Antalet jordbruksföretag har minskat kraftigt. Går man tillbaka till 1970 har antalet företag mer än halverats. Företagens storlek sett till arealen har samtidigt vuxit kraftigt. 2005 ökade antalet företag något på grund av att EUs jordbrukspolitik reformerades.

Fakta

Många sysselsatta inom jord- och skogsbruk

Var och en som är verksam inom de gröna näringarna ger jobb till ytterligare tre personer. Sammantaget beräknas mer än 400 000 personer (2006) vara sysselsatta inom jord- eller skogsbruk samt näringar som har koppling till den produktionen. Det motsvarar 9,4 procent av sysselsättningen i Sverige, även om det direkta jord- och skogsbruket bara sysselsätter 2,2 procent av befolkningen. En ökad tillväxt leder följaktligen till nya jobb även utanför sektorn.

Jobben finns i hela Sverige, även i delar med en svagare sysselsättningsutveckling. I BNP-termer svarar jord- och skogsbruket med förädlingsindustrier för 8 procent.

Grunden för företagare i de gröna näringarna är

produktion av varor och tjänster som baseras på jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö. Alltfler lantbruksföretag bedriver någon annan inkomstbringande verksamhet vid sidan av det traditionella jord- och skogsbruket. Det kan vara entreprenad, egen livsmedelsförädling, gårdsbutiker, produktion av bioenergi, hästverksamhet, träförädling eller turism. Dessa verksamheter bedöms omsätta drygt 11,4 miljarder kronor (2007). Sysselsättningen i de nya affärsverksamheterna bedöms motsvara cirka 10 000 heltidsjobb, men berör betydligt fler.

Skogsnäringen är en av Sveriges viktigaste exportnäringar. År 2007 uppgick exporten av skogsindustriprodukter till 128 miljarder kronor. Sveriges 300 000 skogsägare bidrar till höga förädlingsvärden för produkter som sågade trävaror och papper, producerar förnybar energi, skapar sysselsättning och utför miljötjänster.

EU-frågor för hållbar tillväxt

EUs Lissabonstrategi, som stats- och regeringscheferna antog år 2000, syftar till att stärka EUs konkurrenskraft och tillväxt, öka sysselsättningen och den sociala sammanhållningen samt säkra en hållbar utveckling. Ska ambitionerna bli verklighet i det fortsatta arbetet krävs att spelreglerna för företagande är enkla och stimulerar till entreprenörskap och utveckling. Så likvärdiga regler som möjligt på den inre marknaden är avgörande för ett framgångsrikt företagande.

De gröna näringarna har en viktig roll i samhällets hållbara utveckling. Svenskt jord- och skogsbruk kan genom förnybara råvaror, återanvändning av näringsämnen och landskapsbevarande åtgärder bidra till framtidens uthålliga samhälle. Ett uthålligt jordbruk skapar förutsättningar för att framtida generationer ska få tillgång till rena och säkra livsmedel.

Miljöarbetet i svenskt jordbruk har gett resultat. Det gäller inte minst skyddet av vårt vatten. Av länderna runt Östersjön har Sverige lägst utsläpp per capita. En förklaring till den positiva utvecklingen är det miljöarbete som Sveriges

bönder har bedrivit under många år och som resulterat i att kväveutlakningen i jordbruket minskat betydligt sedan 1995. Tillförseln av mineralfosfor ligger på 1905 års nivå per hektar. Arbetet för att skydda den biologiska mångfalden går också vidare. Genom frivilligt arbete och ett ansvarsfullt ägande skapas det bästa skyddet för biologisk mångfald i skog och mark. Det svenska miljökvalitetsmålet "Ett rikt odlingslandskap" kommer att kunna nås.

Det är många beslut som kommer att fattas i EU den närmaste femårsperioden och det är viktigt att svenska politiker påverkar dessa i en riktning som är positiv för de gröna näringarna och för en hållbar utveckling. Utmaningen ligger i att balansera gemensamma EU-regler med flexibel nationell tillämpning, tillväxt med miljöhänsyn samt marknad med politiska ingrepp. Det går, men det kräver dialog, tålamod och en vision för svenskt jordbruk i EU.

Budget för ökat globalt ansvar

En klimatpolitik för max 2 graders temperaturhöjning

Förnybar energi för tillväxt och miljö

Budget för ökat globalt ansvar

Ett starkt och handlingskraftigt EU behövs för att möta världens många utmaningar. Och för att EU ska kunna öka sitt globala engagemang och ansvar krävs en större gemensam budget.

För svenskt jordbruk handlar detta framför allt om att budgeten rymmer en för alla medlemsländer tillfredsställande jordbrukspolitik. Risker är annars att många medlemsländer finner behov av egna jordbrukspolitiska lösningar; att den gemensamma politiken urholkas och att en situation med ojämlika konkurrensvillkor uppstår.

I den svenska debatten antyds av många att EUs budget ska moderniseras genom att medel förs över från budgetposten Naturtillgångar (bland annat jordbruk) till andra poster. Men frågan är om det verkligen är modernt att ta pengar från denna budgetpost i ett läge där de gröna näringarna kan bidra med lösningar på flera av de framtida utmaningarna. I Sverige levererar de gröna näringarna – förutom säkra livsmedel, god djuromsorg, biomassa, klimat- och miljönytta – även betydelsefull tillväxt på landsbygden.

EU-länderna lägger 1,3 procent av sina offentliga utgifter på jordbruk och landsbygd, varav två tredjedelar går via EUs budget och resten direkt från medlemsländerna. Samtidigt ser kostnaden för jordbruk stor ut i den EU-gemensamma budgeten. Jordbruk är det område där länderna verkligen för en gemensam politik och budgetposten procentuellt sett blir därefter.

Kanske är det bilden att EU har för lite gemensamma pengar att röra sig med som vi utgår ifrån när vi diskuterar hur EUs budget ska se ut efter 2013? Kanske är det bilden att samarbetet inte bör omfatta just mer än drygt 1 procent av de totala offentliga utgifterna? Oavsett vilket står EU inför en intressant budgetdiskussion. Och detta i ett läge där världen står inför stora utmaningar och behöver ett starkt EU.

Budget för ökat globalt ansvar

LRF vill se

► För att ge EU handlingskraft behövs en EU-budget som är tillräckligt stor. Det är också viktigt att medlemsländernas målsättning med EU-samarbetet styr budgeten och inte tvärtom. Budgeten måste främja den gemensamma marknaden, inte urholka den. Vi anser också att en modern budget ska innehålla rimliga satsningar på EUs naturresurser.

En klimatpolitik för max 2 graders temperaturhöjning

Klimatförändringen är en av vår tids viktigaste frågor. Den påverkar alla länder och alla människor. Den påverkar vår säkerhet och vår välfärd. Den globala uppvärmningen måste begränsas. Det är ett arbete som alla måste bidra till. De gröna näringarna påverkar och påverkas av klimatet. Klimatfrågan innehåller många utmaningar. De gröna näringarna har ett ansvar att vidta åtgärder för att minska sin egen negativa klimatpåverkan samt öka sin positiva klimatpåverkan. Näringarna måste också anpassas till förändringarna.

LRF stöder ambitionen att den globala medeltemperaturen inte ska få öka mer än 2 grader, att vi ska leva upp till Millenniemålen och att vi ska stärka de hotade ekosystemen. Jord och skog kan leverera ytterligare ca 60 TWh förnybar energi till 2020, minska utsläppen av klimatgaser med upp till 20 procent till 2020 och leverera närproducerade livsmedel, närvärme, el, turism och naturupplevelser. Vi har redan idag produktionsmetoder som ger den lägsta miljöpåverkan, till exempel läckage av näringsämnen, användning av växtskyddsmedel och låga klimatutsläpp.

En klimatpolitik för max 2 graders temperaturhöjning

LRF vill se

- ▶ Att EU-politiken utformas så att jordens och skogens potential som kolsänkor tas tillvara genom aktiv produktion.
- ▶ Att all kvävegödsel som används inom EU ska tillverkas med bästa möjliga teknik. Detta halverar utsläppen av klimatgaser jämfört med idag.
- ▶ Stöd till betesmarker som binder kol och ger energieffektivt nötkött.
- ▶ Underlätta kraftigt ökad odling av grödor i Sverige och EU som ger djuren bra protein med liten miljöpåverkan.
- ▶ Att klimatpolitiken ska regleras på EU-nivå och de styrande reglerna ska vara likvärdiga för företagare i samtliga medlemsländer. Bördefördelningen för att minska utsläppen av klimatgaser sker idag efter gemensamt överenskomna kriterier och så bör det vara även när det gäller styrmedlen.

Förnybar energi för tillväxt och miljö

EU har till 2020 satt upp målen om 20 procent förnybar energi, 20 procents minskning av utsläppen av klimatgaser samt 20 procents energieffektivisering. Ett nationellt bindande mål på 10 procent är också satt för förnybara drivmedel.

Troligen kommer andra medlemsstaters ökade efterfrågan på förnybar energi att medföra att Sverige kommer att exportera till exempel förnybar el, biodrivmedel och fastbränslen. Detta leder till ökade svenska exportinkomster, samtidigt som exempelvis koleldning på kontinenten kan minskas.

De gröna näringarna har en avgörande betydelse i arbetet med att klara energi- och klimatmålen. EUs energi- och klimatpaket antogs i december 2008 och utgör basen för det fortsatta arbetet. En viktig komponent är de nationella handlingsplaner för förnybar energi, som ska vara inrapporterade till kommissionen 30 juni 2010. Mycket fokus kommer framöver att ligga på de så kallade hållbarhetskriterierna, som ska garantera att produktionen av biodrivmedel sker klimateffektivt och med minimal påverkan på miljön.

Förnybar energi för tillväxt och miljö

LRF vill se

- ▶ Vi tycker att produktion och användning av bioenergi som ersätter fossil energi bör vara ett av de viktigaste verktygen för att minska utsläppen av koldioxid. Förnybar energi skapar dessutom ekonomisk tillväxt, arbetstillfällen och ökar försörjningstryggheten.
- ▶ Det svenska målet på 49 procent förnybar energi i Sverige 2020 är en relativt låg ambitionsnivå. Det kommer att nås med nuvarande utveckling och styrmedel.
- ▶ Även EU-målet på 10 procent förnybar energi i transportsektorn är en alltför låg ambitionsnivå. Den kanske största klimatutmaningen finns i transportsektorn och åtminstone Sverige bör ha en högre ambitionsnivå.
- ▶ Vi tycker också att tullregelverken för etanol ska användas på samma sätt i Sverige som i andra medlemsstater. Sverige har stora möjligheter att utveckla befintliga och framtida biodrivmedel, men för att detta ska ske behövs stabila och rimliga produktionsvillkor.
- ▶ EUs uthållighetskriterier bör bygga på balans mellan ekonomisk och ekologisk uthållighet. Det innebär att regelverken inte får leda till att svensk eller europeisk produktion av bioenergi belastas med krångel och kostnader som inte finns i länder utanför EU. Till detta kommer utmaningarna vad gäller trovärdighet i kontrollsystem som ligger utanför det EU kan råda över.

En jordbrukspolitik som är gemensam

Översyn av EUs regler för betesmarker

En handelspolitik med hänsyn till jordbruket

En jordbrukspolitik som är gemensam

EUs jordbrukspolitik är gemensam för alla medlemsländer. I detaljerna finns vissa undantag och möjligheter att tillämpa politiken litet olika i olika medlemsländer. Det allra viktigaste för svenska jordbruksföretag när det gäller EUs gemensamma jordbrukspolitik är att jordbrukspolitiken är och förblir just gemensam. Även mindre nationella undantag och avvikelser i regelverket kan få avsevärda konsekvenser för svenska företags konkurrenskraft.

Samtidigt kan det ibland vara nödvändigt med en flexibel nationell tillämpning av EUs regler. Men när det gäller balansen mellan en gemensam politik och behov av regional eller nationell flexibilitet i tillämpningen är det viktigt att det inte förhandlas fram särlösningar för enskilda länder som till exempel i den senaste Hälsokontrollen av jordbrukspolitiken. I stället bör lagstiftarna eftersträva att på ett transparent och objektivt sätt hitta flexibel tillämpning som inte rubbar konkurrensförhållandet mellan medlemsländerna.

Hur EUs jordbrukspolitik ska se ut efter 2013 blir den stora jordbrukspolitiska frågan de närmaste åren. Knapphet,

begränsningar och osäkerhet kring resurserna vatten och energi, ökad konkurrens om marken samt konsekvenser av klimatförändringen och världens akuta behov av att minska hunger och fattigdom gör det särskilt viktigt med en väl balanserad jordbrukspolitik efter 2013. Den marknadsanpassning som skett är positiv för stora delar av jordbruket, men den fortsatta förändringsprocessen måste ta hänsyn till olikheterna i olika sektorer och EUs regionalt mycket varierande förutsättningar.

Jordbruket griper in i många politikområden, som miljö- och regionalpolitik. Trots detta är det viktigt att jordbrukspolitiken är kvar som ett eget sammanhållet politikområde inom EU. Vi är övertygade om att man på så sätt kan upprätthålla en bättre helhetssyn på jordbruk och landsbygd.

Fakta

Så fungerar CAP, den gemensamma jordbrukspolitiken

- Europa hade efter andra världskriget ett stort behov av ökad livsmedelsproduktion.
- När dåvarande EG bildades 1957 enades grundarländerna om målsättningar för en politik som skulle få fart på jordbruksproduktionen.
- Politiken bestod av produktionsstimulerande åtgärder, främst garantipriser, stödköpsystem (intervention), tullar och senare även exportstöd.
- Under 1980- och 1990-talen fick EUs jordbrukspolitik utstå stark kritik till följd av stigande överskott som ansågs störa världsmarknaderna och handeln med jordbruksprodukter.
- Som svar på kritiken har EU genomfört tre större reformer av CAP (1993, 2000 och 2005). Reformerna har inneburit sänkta EU-priser ned mot världsmarknadspriset och bönderna har delvis kompenserats via direkta ersättningar. Dessa har sedan frikopplats från produktionen och även i viss utsträckning omfördelats till landsbygds- och miljöstöd.

Varför en särskild politik för jordbruket?

- Det är i grunden en önskan om jordbruksproduktion i det egna landet som är skälet till att länder väljer att ha en jordbrukspolitik. Sedan varierar motivet för detta, både mellan länder och över tiden (säkerhetspolitik, levande landsbygd, goda produktionsvillkor, livsmedelssäkerhet samt den ibland känsloladdade kopplingen mellan jordbruk och matkultur).
- De naturliga förhållandena för att bedriva ett konkurrenskraftigt jordbruk varierar över världen, inom EU och även inom enskilda länder och områden. Utan jordbrukspolitik riskerar produktionen flytta från områden med något sämre förutsättningar till bördigare områden.
- Världens jordbruksmarknader fungerar annorlunda än andra marknader. Världsmarknadspriserna har genom historien tidvis varierat starkt, vilket är svårt att hantera för både producenter och konsumenter. Främst beror det på att både utbud och efterfrågan har låg priskänslighet och reagerar långsamt på prisförändringar. Jordbruksråvarans pris har ganska liten betydelse för slutprodukternas priser. Om priset på råvaran stiger, blir uppgången normalt mindre i konsumentledet. Vidare är jordbruk en biologisk produktion som i stor utsträckning är känslig för påverkan av väder och vind. Produkterna har ofta begränsad lagringstid, vilket leder till att variationer i utbudet ger stora prissvängningar.

En jordbrukspolitik som är gemensam

LRF vill se

- ▶ Vi tycker att det viktigaste med EUs jordbrukspolitik är att den är gemensam, även efter 2013. En gemensam politik borgar för en fungerande inre marknad och begränsar riskerna för ojämlika konkurrensvillkor. För att politiken ska fortsätta att vara gemensam måste medlemsländerna i huvudsak vara nöjda med den.
- ▶ Diskussionen kring framtidens jordbrukspolitik måste utgå från vad EU vill med sitt jordbruk och sedan fundera på vilken politik och budget som behövs. Om CAP (den gemensamma jordbrukspolitiken) ska fungera och kunna uppfylla de politiska målsättningarna behövs en budget i nivå med nuvarande.
- ▶ För oss är det viktigt att CAP inte begränsar företagarnas möjligheter att utvecklas och växa men samtidigt ger stabilitet genom att verka stötdämpande mot risker som väder och olika växt- och djursjukdomar. En balans mellan stabilitet och utveckling är viktig.
- ▶ En annan princip som blir viktig i utformningen av jordbrukspolitiken på längre sikt är den att CAP ska ersätta lantbruket för produktion av kollektiva nyttigheter och markförvaltning.
- ▶ CAP behövs för att utjämna skillnaderna i produktionskrav mellan EU och de länder som europeiska producenter konkurrerar med på världsmarknaden. I dag är skillnaderna i de krav som ställs på produktionen stora över världen, till exempel i fråga om miljöregler och djurskydd.

Översyn av EUs regler för betesmarker

Ibland är det svårt att tillämpa EUs regler direkt i Sverige. Till exempel när regelverket bygger på förhållanden som inte råder i samtliga medlemsländer. Ett aktuellt exempel gäller EUs definition av betesmarker. Betesmarker ser olika ut över EU. Det som särskiljer Sverige är att svenska betesmarker innerhåller träd och i EUs definition är det just trädtheten som avgör vad som är betesmark. Trädtheten avgör hur skuggig marken under träden blir och detta påverkar i sin tur om marken kan fungera som betesmark eller inte.

EUs regel krockar här med nationella naturgivna förutsättningar. För svenska bönder innebär detta att de riskerar att gå miste om ersättningar som betalas ut i andra EU-länder. Det sker på godtycklig grund anser LRF, eftersom svenska marker tål fler träd utan att nå den skuggning som gör dem odugliga som betesmark i andra delar av EU. Solen faller helt enkelt in med en annan vinkel än på kontinenten!

Översyn av EUs regler för betesmarker

LRF vill se

- ▶ LRF vill att svenska betesmarker ska förbli betesmarker. EUs regelverk måste därför anpassas till svenska förhållanden.
- ▶ LRF vill att EU gör en översyn av regelverkets definition av vad som är betesmark, en översyn som tar hänsyn till naturgivna skillnader inom EU.

En handelspolitik med hänsyn till jordbruket

EU har varit lyhört för kritik från olika handelspartners runt om i världen och gjort tre stora jordbrukspolitiska reformer sedan 1992. Tanken med att sänka EU-bondens priser ned mot världsmarknadens nivå, kompensera detta med direkta ersättningar och sedermera frikoppla ersättningarna från produktionen har syftat till att göra EUs jordbrukspolitik mindre störande mot handelspartners och produktion i andra länder. Att öka fokus på miljö- och landsbygdens utveckling har också varit en del av reformerna.

I den nu pågående förhandlingen om att ytterligare sänka stöd och liberalisera handeln med jordbruksprodukter, i WTOs så kallade Doha-runda, har EU gått med på långtgående sänkningar av tullar och stöd. Förhandlingen som täcker mycket mer än jordbruk och många svåra förhandlingsfrågor, tillsammans med lika många olika intressen i medlemskretsen, har gjort att det hittills har varit svårt att nå en överenskommelse. Det är oklart när ett nytt avtal i WTO kan stå klart och det kan mycket väl komma att sammanfalla med ett intensivare skede i diskussionen om framtida CAP.

En handelspolitik med hänsyn till jordbruket

LRF vill se

- ▶ Det är bra för det europeiska jordbruket med ett multilateralt regelverk för den internationella handeln med jordbruksprodukter. Därför vill LRF se en uppgörelse i WTOs Doha-runda.
- ▶ Vi tycker att EU har visat god vilja och hittills varit tillmötesgående mot sina förhandlingspartners i WTO. Det som ligger på bordet i jordbruksförhandlingen är balanserat. Vi kan inte se att EU ska kunna göra ytterligare eftergifter utan att det inverkar negativt på den ömsesidighet och balans som är viktig för europeiskt jordbruk.

Enklare regler skapar tillväxt

Regionalpolitik med landsbygden i fokus

Närmare dialog med småföretagen

Euro för bättre fungerande marknad

Enklare regler skapar tillväxt

För att skapa fler arbetstillfällen och göra det enklare att utveckla företagandet i de gröna näringarna arbetar LRF för bättre regler. En undersökning som LRF låtit göra visar att mer än var tredje bonde kommer att utveckla verksamheten om regelkrånglet minskar. LRFs beräkningar visar att den administrativa regelbördan kostar företagen inom de gröna näringarna omkring 4 miljarder kronor varje år. Inom jord- och skogslagstiftningen anser vi att man kan sänka kostnaden för regelbördan med 40 procent till 2010.

Många regler för svenska företag i de gröna näringarna har sitt ursprung i EU. LRF skulle därför vilja att svenska politiker arbetar för att EUs institutioner inspireras att ta fram förenklingsförslag. LRF har identifierat och förmedlat 200 regelförenklingsförslag till den svenska regeringen, dess departement och myndigheter. Flera av dessa kräver ändring på EU-nivå för att en förenkling ska bli verklighet.

Det är angeläget att även se de materiella och finansiella kostnader som reglerna innebär. Det handlar om krav som medför särskilda investeringar i anläggningar och personal

samt krav på att betala avgifter och särskatter. Om dessa materiella och finansiella aspekter lyfts in i regelförenklingsarbetet kommer förenklingsarna snabbt att märkas i företagen.

Enklare regler skapar tillväxt

LRF vill se

- ▶ Vi vill att man satsar mer på att förenkla reglerna på EU-nivå. Regelförenklingarna måste märkas i företagarens vardag. Ett arbete på EU-nivå är nödvändigt om de nationella målsättningarna ska nås.

Regionalpolitik med landsbygden i fokus

Regionalpolitiken i EU har visat på både framgångar och misslyckanden. Ett sorgligt misslyckande i Sverige är att arbetet med det viktigaste av EUs verktyg för att nå de regionalpolitiska målen (strukturfonderna) är så tungrott att det avskräcker näringslivet. En central fråga för att lyckas med regional utveckling är att strukturfonderna framöver klarar av att få med även näringslivets organisationer och regionens befintliga företag.

Mot denna bakgrund och med de negativa svängningar i ekonomin som tydliggjordes 2008, är det särskilt viktigt att söka sig mot mindre storskaliga lösningar på EUs problem. Det som behövs är insatser som verkar förlösande på människors och företags egen kreativitet. De regionalpolitiska utmaningarna framöver får inte ensidigt kretsa kring horisontella frågor som en åldrande befolkning, växthuseffekt, självförsörjningsförmåga och globaliseringens utmaningar.

Östersjöregionens utveckling är en stor möjlighet både för att lösa problem och ta tillvara möjligheter till tillväxt.

I perspektivet av de utmaningar som ligger i att nå ett hållbart Europa är utveckling på landsbygden av avgörande betydelse. Knapphet på vatten och energi tillsammans med ökad konkurrens om marken globalt ökar betydelsen av dessa resurser i Sverige och här finns stor potential för framtida tillväxt. Det är därför viktigt att prioritera landsbygden i de satsningar som görs inom ramen för EUs regionalpolitik.

Regionalpolitik med landsbygden i fokus

LRF vill se

► Vi vill se en fortsatt EU-gemensam regionalpolitik efter 2013 med en budget som främjar medlemsländernas önskemål och bejakar människors och företags kreativitet. Landsbygdens utveckling bör ha högsta prioritet.

Närmare dialog med småföretagen

Huvuddelen av företagen i EU är små eller medelstora. Det är i de här företagen som jobben kan växa fram och de är viktiga för att uppnå EUs mål om ökad tillväxt och sysselsättning. Små och medelstora företag har alltså en fundamental betydelse för ett välmående EU. Landsbygdens småföretag har en än viktigare roll eftersom de är verksamma i områden och regioner där tillgången på nya jobb är mindre. Möjligheter att expandera för landsbygdens småföretag bör därför förbättras. EU-kommissionens initiativ ”Small Business Act” är ett första viktigt steg för att underlätta småföretagens utveckling och konkurrenskraft. Men det behövs väsentligt mycket mer för att företagen ska bli fler, bidra med fler jobb och skapa välstånd.

Att driva verksamheter i liten skala utifrån de förutsättningar som gäller för storskalig verksamhet är en påfrestande utmaning. Regelförenklaringsarbetet behöver ta fart både på EU-nivå och lokalt, och anpassas till småföretagens villkor. Det behövs en bejakande attityd som uppmuntrar både kvinnor och män att starta företag. Med rätt attityd hos

lagstiftare och myndigheter kommer man att komma långt och småföretagarnas förutsättningar kan förbättras. En närmare dialog med småföretagarorganisationerna skulle förbättra myndigheters förståelse för småföretagens vardag och underlätta arbetet för att infria de fyra friheterna i EU.

Närmare dialog med småföretagen

LRF vill se

- ▶ Vi önskar ett starkare småföretagarfokus i EU. För att nå maximal utväxling av den kraft EUs småföretagare är för tillväxt och sysselsättning vill LRF se stärkt dialog mellan politiker och myndigheter å ena sidan och småföretagarna å den andra.

Euro för bättre fungerande marknad

Den 1 januari 1999 började euron att gälla som valuta i den europeiska unionen. Därmed sjosattes den tredje etappen i bygget av den Europeiska Monetära Unionen. Alla medlemsländer deltar i EMU, men Danmark, Storbritannien, Sverige samt flertalet av de nya medlemsländerna i Centraleuropa har av olika anledningar inte bytt sina valutor mot euron.

LRF tog inför den svenska folkomröstningen ställning för att göra euron även till svensk valuta. Beslutet grundades på analysen att euron på lång sikt är bra för jord- och skogsbruket. Minskade valutarisker, effektivare handel och en bättre fungerande marknad där valutan inte längre är filter för prisskillnader är viktiga anledningar för företagare i de gröna näringarna. Till analysen hör också att jordbruket är den sektor som är mest beroende av EU. Och utifrån detta är det viktigt att Sverige är en del av EUs kärna och har inflytande på de beslut som fattas. Valutaunionen är en väsentlig del av EU-samarbetet och det finns risker för det politiska inflytandet med att stå utanför.

Euro för bättre fungerande marknad

LRF vill se

► Vi vill se den gemensamma euron som valuta även i Sverige. I dag vilar frågan eftersom det svenska folket sa nej till euron i en folkomröstning 2003 och det ska självfallet respekteras.

Produktionskvalitet för säkra livsmedel

Bättre förebygga än bekämpa

Ursprungsmärkning för medvetna val

Högre ambition för EUs djurskydd

Bättre EU-regler vid avlivning av djur

Bättre djurskydd under transport

Respektfull EU-kontroll och tillsyn

Produktionskvalitet för säkra livsmedel

Svensk livsmedelsproduktion kännetecknas av en hög livsmedelssäkerhet. Den höga säkerheten har sin grund i högt ställda krav på kvalitet i primärproduktionen och ett omfattande förebyggande arbete mot sjukdomsutbrott och smittspridning. Svenskproducerade livsmedel är till exempel fria från salmonella, och rester av bekämpningsmedel är betydligt ovanligare i svensk frukt och grönt än i importerad.

Sverige arbetar också aktivt inom EU för säkrare livsmedel, vilket bland annat har lett till ett förbättrat arbete då det gäller salmonella och foderantibiotika i hela unionen. Den svenska produktionen har också, tack vare ett långvarigt och brett kvalitetsarbete i det svenska jordbruket, varit förskonad från de livsmedelsskandaler som setts på andra håll i Europa. Samtidigt är våra konsumenter inte opåverkade av händelser i andra länder, eftersom livsmedelssektorn är starkt internationaliserad.

Produktionskvalitet för säkra livsmedel

LRF vill se

- ▶ Så länge EU i sin helhet inte har nått svensk nivå när det gäller salmonella, vill vi behålla de garantier för särskild importkontroll som Sverige fick vid EU-inträdet. De kryphål som finns i reglerna för köttberedningar måste också täppas till.
- ▶ Vi tycker det är viktigt att fortsätta påverka övriga medlemsländer så att de går i svensk riktning, både när det gäller salmonella och en restriktiv antibiotikaanvändning.
- ▶ LRF vill att olika märkningssystem, som till exempel EUs beteckningar för geografiskt ursprung, i ökad utsträckning omfattar produktionskvalitet som miljö, djurskydd och djurhälsa.

Bättre förebygga än bekämpa

Sverige har ett unikt gott djurhälsoläge som vi måste slå vakt om. Vi har en lång tradition av hög biosäkerhet som bland annat visar sig i få och vålavgränsade sjukdomsutbrott. Vi har framgångsrikt utrotat en rad djursjukdomar på frivillig väg genom kontrollprogram, en del av dessa är sjukdomar som övriga Europa trots stora bidrag inte kommit till rätta med.

Större delen av de medel som betalas ut för sjukdomsbekämpning inom EU går till länder som har omfattande sjukdomsutbrott. Länder med en hög nivå på smittskyddet, där stat och näring lagt ut stora summor på förebyggande arbete, får ringa andel av EU-medlen. En omfördelning sker kontinuerligt från länder med god djurhälsa och mycket förebyggande arbete till länder med sämre biosäkerhet och färre förebyggande åtgärder.

Sverige har tilläggsgarantier för vissa djursjukdomar vid handel. Detta ger oss möjlighet att ställa extra krav bland annat på provtagning i samband med införsel. Det är viktigt att vi får behålla dessa garantier och därmed vårt goda djurhälsoläge tills övriga Europa nått upp till samma nivå.

Bättre förebygga än bekämpa

LRF vill se

► LRF tycker att det är dags att byta spår i enlighet med den framtida djurhälsopolicyn "prevention is better than cure". Det är viktigt att mer av de gemensamma medlen används till förebyggande arbete och att det finns lämpliga incitament att premiera nationer och djurägare som lyckas bra med detta.

► LRF vill att Sverige får behålla sina tilläggs- garantier och därmed vårt goda smittskyddsläge.

Ursprungsmärkning för medvetna val

Konsumenterna ställer i allt högre utsträckning krav på att livsmedel inte bara ska vara säkra. Vår mat ska också ha producerats med omtanke om djuren och miljön. Många ser också en fördel om produktionen stimulerar det lokala näringslivet. Det är mycket viktigt att konsumenten ges möjlighet till medvetna val och det är viktigt att EU-regelverket ger möjlighet till produktinformation i form av ursprungsmärkning och olika typer av kvalitetsmärkning.

Information om var ett livsmedel producerats, eller åtminstone huvudingrediensen när det handlar om sammansatta produkter, är viktig för att garantera transparens i livsmedelskedjan och ge konsumenten möjlighet till medvetna val.

Ursprungsmärkning för medvetna val

LRF vill se

- ▶ LRF vill se obligatorisk ursprungsmärkning på alla råvarugrupper och inte bara för nötkött, ägg samt frukt och grönt. Ursprungsmärkning underlättar för konsumenten att göra medvetna val och för den svenske producenten att synas.

Högre ambition för EUs djurskydd

Sveriges bönder har ett stort intresse för sina djur och för djurskyddsfrågorna. Den svenska djurskyddsnivån är unikt hög, både internationellt och i ett europeiskt perspektiv. Djurskyddet och djurhälsan är mycket bra hos svenska djur. Förklaringen är troligen en kombination av djurhållarnas kompetens och intresse för sina djur, de initiativ Sveriges bönder själva tagit över åren, samt den svenska djurskyddslagstiftningen som anses vara den mest långtgående i världen. Ofta går högt ställda djurskyddskrav hand i hand med en kostnadseffektiv produktion. Men avviker svenska regler på ett sätt som inte vägs upp av en bättre djurhälsa och produktion eller ökat mervärde på marknaden påverkas svenska producenters konkurrenskraft negativt.

Den administrativa regelbördan med djurskyddslagstiftningen är betydande, men kan minska genom förenklingar av regelverken. Det är viktigt att de som sköter djuren också får tid för dem och inte tvingas lägga alltmer tid på administration och olika former av informationskrav, vilket varit utvecklingen de senaste åren.

Högre ambition för EUs djurskydd

LRF vill se

- ▶ Vi vill behålla den nuvarande höga djurskyddsnivån i Sverige. Det är därför viktigt att andra länders djurskyddsnivå närmar sig den svenska.
- ▶ Vår uppfattning är att detaljerade regelverk inte är en garanti för ett gott djurskydd. Det bygger istället på djurskötarens kompetens och grundmurade intresse för djuren liksom på dialog mellan näringen och andra intressenter och delaktighet i myndigheternas djurskyddsarbete. Ett gott djurskydd kan enligt vår mening uppnås på andra sätt än genom omfattande detaljreglering.
- ▶ För att ytterligare utveckla djurskyddsarbetet och samtidigt minska den administrativa bördan behövs en förändring av lagstiftningens form som gör att djuren, och hur de faktiskt har det, lyfts fram i ännu högre utsträckning. LRF anser att det i första hand är djurens välbefinnande som ska bedömas istället för att inrikta sig på hur väl olika tekniska detaljer är uppfyllda. Regeringen har tagit ett lovligt initiativ till en statlig utredning som ska se över den samlade djurskyddslagstiftningen. Att svenska politiker driver på för en motsvarande utveckling på EU-nivå är avgörande för resultatet.

Bättre EU-regler vid avlivning av djur

Kommissionen har lagt fram förslag till en ny rådsförordning om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning. Den är avsedd att ersätta nuvarande direktiv. Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 2011 med vissa övergångstider bland annat när det gäller hur slakterierna ska vara konstruerade, utformade och utrustade.

LRF delar kommissionens uppfattning att det finns ett behov av att anpassa nuvarande direktiv på området till modern teknik och dagens behov. Förslaget innebär, så vitt det går att bedöma, en väsentlig uppgradering av djurskyddet inom EU generellt sett, vilket är både angeläget och positivt. Det svenska regelverket rörande slakt och avlivning av djur är dock mer långtgående och heltäckande än den föreslagna förordningen.

Förslaget från kommissionen innebär att det direktiv som nu gäller inom EU skulle ersättas med en förordning. Medlemsstaterna kan då inte införa nationella bestämmelser utöver förordningen. Det innebär att den svenska föreskriften helt skulle ersättas av förordningen. Om det skulle bli en

förordning som inte medger nationella regler finns en risk för att det till exempel kommer att saknas regler för vissa djurslag, exempelvis för hästar som inte avlivas för produktion av livsmedel, vilket vore olyckligt.

Som ytterligare exempel kan nämnas risken för att så kallade endjursboxar förbjuds om förordningsförslaget går igenom. LRF kan inte nog betona vikten av att det av djurskyddsskäl även fortsättningsvis tillåts att ställa upp nötkreatur på slakteriet i endjursboxar. Dessa boxar har utvecklats för att minska förekomsten av stress och skador på djuren. Individuell uppställning gör att djuren kan se, höra och känna lukten av varandra och därmed känna sig som en del i gruppen, men samtidigt hindras från att utöva aggressiva beteenden. Sedan denna typ av enskild uppställning blev det dominerande sättet att ställa upp nötkreatur på svenska slakterier har förekomsten av skador minskat betydligt och djurskyddet avsevärt förbättrats.

Inom EU är slakt utan föregående bedövning inte tillåtet. Men regelverket ger möjlighet för medlemsstaterna att införa ett undantag från denna bestämmelse. Det är något som de allra flesta länder infört, dock inte Sverige.

I förslaget till ny förordning medges möjlighet för Sverige att ha kvar förbudet mot obedövad slakt av djur, vilket är angeläget. Det saknas vetenskaplig grund för att anta att djur inte känner betydande smärta och stress i samband med slakt utan föregående bedövning. LRF anser att slakt utan föregående bedövning är oacceptabelt från djurskyddssynpunkt och att det av den anledningen inte bör medges undantag från bedövningskravet i förordningen.

Bättre EU-regler vid avlivning av djur

LRF vill se

- ▶ Svenska politiker bör verka för att EU inför ett förbud mot slakt utan föregående bedövning.
- ▶ Vi vill att också svenska politiker driver på för att skapa utrymme i den föreslagna förordningen så att mer omfattande nationella regler får behållas på motsvarande sätt som i transportförordningen.
- ▶ LRF skulle vilja att det svenska regelverket fått ännu större genomslag i den föreslagna förordningen. Det vill säga att man i förordningen gått längre vad avser föreslagna djurskyddsfrämjande åtgärder.

Bättre djurskydd under transport

Det pågår just nu ett arbete i EU-kommissionen med att se över nuvarande djurtransportförordning. Det gäller särskilt de delar där man inte kom överens förra gången frågan var aktuell, det vill säga utrymmeskrav och transporttider. Kommissionen har aviserat en ambition att presentera ett förslag 2009.

Det finns en djurtransportförordning som gäller inom EU. Den röstades igenom 2004 och trädde i kraft 2007. Transportförordningen är ovanlig i sin form då den medger för medlemsstaterna att ställa högre nationella krav om de syftar till att förbättra djurskyddet.

Sverige har en nationell föreskrift som utöver gällande EG-förordning anger en maxtid för transport av djur till slakt inom Sverige till 8 timmar (inklusive lastning).

I enstaka fall då transporttiden till närmaste slakteri överstiger 8 timmar, får transporttiden förlängas med högst 3 timmar. Sveriges krav på max 8 timmars transporttid för slaktdjur är cirka en tredjedel av vad som är tillåtet i övriga EU för slaktdjur.

Dagens forskning ger inget stöd för exakt när transporttiden blir kritisk från djurskyddssynpunkt. Det är alltså svårt att ange en vetenskapligt grundad maxtid för djurtransporter. Gränsen 8 timmar plus 3 timmar som gäller i Sverige för slaktdjur är resultatet av vår ambition att hålla så korta transporttider som möjligt i kombination med vad som med effektiv planering visat sig vara praktiskt möjligt att klara av.

Bättre djurskydd under transport

LRF vill se

- ▶ Sveriges bönder vill säkerställa en god djuromsorg i samband med transport och att det finns en ambition att dra ner på transporttiden så långt som möjligt. Samtidigt är det viktigt att de har förståelse för att den strukturrationalisering som svenska slakterier har genomfört av konkurrensskäl kan göra det nödvändigt att i fortsättningen göra vissa justeringar i den maximala transporttiden för slaktdjur i Sverige.
- ▶ Svenska politiker bör aktivt verka för att förbättra EUs transportförordning. Dagens regelverk medger att en djurtransport kan återupprepas hur många gånger som helst (när djuren vilat 24 timmar), något som är otillfredsställande från djurskyddssynpunkt. Vi anser att EU-regelverket bör fastställa maximala transporttider.
- ▶ Sverige bör också verka inom Europarådet och världsorganisationen för djurhälsa OIE (Office International des Epizooties) för att förbättra djurskyddet under transport.

Respektfull EU-kontroll och tillsyn

En fråga som engagerar svenska lantbrukare är de kontroller som genomförs med stöd av EUs regelverk. Det handlar om kontroller enligt EU-gemensamma regler om livsmedels- och fodersäkerhet samt djurskydd, det så kallade hygienpaketet. Det handlar också om kontroller som utförs med anledning av olika EU-stöd. De EU-reglerade kontrollerna ska ofta utföras oanmälda och som en ren bakåtsyftande kontroll om regelverket följs. Det gäller till exempel tvärvillkorskontrollerna där regelverk på bland annat miljö- och djurskyddsområdet stäms av före stödutbetalningar. Dessa kontroller är kopplade till en sanktion i form av avdrag på stöden som ofta verkställs utan möjlighet till rättelse.

Den svenska tillsynen sker däremot vanligtvis genom föransmälda besök. Syftet är att kontrollera om regelverket följs och att åstadkomma rättelse genom åtgärder som utförs av bonden i samband med eller efter besöket. Tillsynen sker i dialog mellan den enskilde och myndigheten, som även har en service- och informationsskyldighet. Många lantbrukare känner sig misstänkliggjorda genom sättet som

EU-kontrollerna genomförs på och anser att sanktionerna kopplade till tvärvillkoren är alltför hårda och orättvisa. Små fel på en välskött gård kan till exempel leda till ett avdrag på gårdsstödet på många tiotusentals kronor och lantbrukaren pekats ut som icke berättigad till fullt stöd eftersom han eller hon inte följer reglerna.

Nu diskuteras bland annat inom EU-parlamentet att även införa EU-gemensamma kontrollregler på miljöområdet, vilket riskerar att ytterligare försämra för svenska bönder. För att tillsyn och kontroll ska vara effektiv hos oss behöver vi behålla den svenska tillsynsmetoden och traditionen. Ett viktigt arbete är att anpassa EU-kontrollerna till en modell som är rättvis för de svenska bönderna.

Frågan behöver också bevakas när förändringar av hygienpaketet diskuteras och när ytterligare förändringar av tvärvillkorssystemet är aktuella.

Respektfull EU-kontroll och tillsyn

LRF vill se

- ▶ Kontrollen behövs för att upprätthålla förtroendet för stödsystemet. Vissa förändringar av bestämmelserna om tvärvillkor genomfördes under år 2008, men de är inte tillräckliga.
- ▶ Vi vill se en förändring som gör det möjligt för kontrollanten att göra en helhetsbedömning. Oproportionellt felsökeri som får stora konsekvenser för duktiga lantbrukare är inte någon bra modell för att kontrollera tvärvillkoren.
- ▶ Tvärvillkorssystemet kan fortfarande leda till helt orimliga konsekvenser för den enskilde. Kontrollerna måste genomföras på ett sätt som kan godtas av lantbrukarna. Den som har dålig ordning och större brister i att följa lagen ska naturligtvis inte ha fullt stöd. Däremot ska gårdar med god ordning där lagstiftningen följs inte behöva få stödet indraget på grund av sådana mindre avvikelser som vid annan tillsyn endast lett till ett påpekande om rättelse från myndighetens sida. Så är det idag.

EU-regler som värnar ett hållbart skogsbruk

Rimliga kriterier för produktion av bioenergi

Flexibel tillämpning av EUs vattendirektiv

Östersjön en angelägenhet för hela EU

EU behöver ett nytt slamdirektiv

Säkert växtskydd behövs i ett varmare klimat

EU-regler som värnar ett hållbart skogsbruk

Alla i EU – kommissionen, medlemsländernas regeringar och skogsägarrörelsen, både den europeiska och den svenska – är emot den globala avskogningen. Den orsakar förlorade livsmiljöer för människor och djur, bidrar till klimatförändringen, snedvrider konkurrensen och stater förlorar pengar som annars kunde ha bidragit till samhällsutvecklingen.

Avskogningen drivs av fattigdom och korruption och är oftast illegal. Det är ett svårt samhällsproblem som inte kan hanteras isolerat i de länder där det uppträder.

I EU har vi lyckats uppnå ett uthålligt skogsbruk på nationell nivå och här ökar vi skogsarealen med 1 miljon hektar per år enligt statistik från FAO. I Sverige har vi under hela 1900-talet ökat mängden skog samtidigt som den utgjort ett fundament för såväl industri som landsbygdsutveckling. Således är den globala avskogningen ett problem utanför EU. Skogen har betydelse för många av EUs prioriterade områden så som ekonomisk utveckling, att bekämpa klimatförändringen, skapa landsbygdsutveckling och arbetstillfällen, ge skydd för livsmiljöer och förnyelsebar energi.

Kommissionen har nu lagt ett direktivförslag där allt virke som erbjuds på EU-marknaden ska bevisas vara lagligt avverkat. Förslaget har följts av långa diskussioner på alla nivåer om vad detta egentligen betyder för EU och vårt eget skogsbruk. Förslaget får sannolikt mycket liten effekt på den illegala avskogning i världen som man vill komma åt, utan kommer snarast enbart att verka begränsande för vårt sätt att bedriva uthålligt skogsbruk.

EU-regler som värnar ett hållbart skogsbruk

LRF vill se

► Vi tycker att Sverige har en mycket bra modell för att bedriva hållbart skogsbruk. Det vore olyckligt om detta begränsas av ett regelverk som inte får effekt på illegal avverkning. Kommissionens förslag måste hanteras så att den europeiska skogsråvaran kan fortsätta att bidra till EUs utveckling.

Rimliga kriterier för produktion av bioenergi

EU-kommissionen håller på med ett arbete om att utveckla kriterier för uthållig produktion av biodrivmedel. Kriterierna måste uppfyllas för att produktionen ska få räknas in i EUs mål om 10 procent biodrivmedel till 2020. Och kriterierna kommer troligen att utvecklas till att så småningom omfatta all biomassa. Syftet är att förhindra klimatpåverkan, markförstöring och avskogning på vägen mot EUs mål.

Skog med sin bundna solenergi är en mycket viktig faktor för värme och elproduktion. Ungefär hälften av ett träd går till energi som restprodukter. Antingen i skogen (toppar och grenar), i sågverken (spån) eller massaindustrin (tillvaratagen värme som bland annat ger el). I Sverige kommer mer än 25 procent av den totala energianvändningen från skogen. Därför påverkar regler med kriterier för bioenergi allt skogsbruk.

Rimliga kriterier för produktion av bioenergi

LRF vill se

► LRF vill se en uppsättning kriterier för uthålligt skogsbruk (Sustainable Forest Management, SFM) och inte en rad varianter för vad skogsråvaran kan komma att användas till. Kriterier för bioenergi bör ta sin utgångspunkt i det arbete som redan gjorts i Rio-konferensen 1992 och den Europeiska Ministerkonferensen om processen för skydd av Europas skogar (MCPFE) och på andra håll.

Flexibel tillämpning av EUs vattendirektiv

Vatten är livsviktigt för jordbrukets djur och växter. LRF ser fördelar med att införa EUs vattendirektiv. Det kan ge en bättre systematik i vattenvården och leda till ett mer kostnads-effektivt arbete. LRF medverkar därför genom att utbilda lantbrukare samt genomföra studiecirkelar, vattendragsvandringar med mera.

EUs vattendirektiv är emellertid framtaget med Kontinentaleuropas vattensituation som utgångspunkt. Där är vattenproblemen delvis helt andra än i Sverige. Det finns därför också faktorer som vållar oro när det gäller genomförandet av vattendirektivet i Sverige. En sådan sak är att de krav som ställs på vattenkvalitet i vissa fall är mycket höga och kommer att medföra kostnader på många hundra miljoner kronor. Det betyder att det kommer att behöva göras svåra avvägningar mellan produktion av livsmedel och acceptabel påverkan på vattenmiljön. Sådana avvägningar bör göras politiskt.

EUs vattendirektiv är ytterligare ett exempel på att det ibland är nödvändigt med en flexibel nationell

tillämpning av EUs regler. Lagstiftarna måste eftersträva att på ett transparent och objektiva sätt hitta en flexibel tillämpning som inte rubbar konkurrensförhållandet mellan medlemsländerna. Här behövs bland annat en kalibrering mellan medlemsländerna av vad som är god status på vatten – kemiskt, hydrologiskt och ekologiskt.

En bärande princip i bland annat införandet av EUs ramdirektiv för vatten är användandet av PPP (Polluter Pays Principle). Till 2010 ska alla EUs medlemsländer ha infört en så kallad prispolitik för vatten. Det betyder att det ska vara klaggjort hur allt användande av vatten ska bekostas, såväl dricksvatten och vatten till bevattning som utsläpp till vatten.

Flexibel tillämpning av EUs vattendirektiv

LRF vill se

- ▶ Vi vill att vattenförvaltningen organiseras så att politiker involveras och får en roll i de beslut som fattas.
- ▶ Vi vill se en flexibel tillämpning av EUs vattendirektiv där mål och åtgärder är anpassade till naturgivna nationella förhållanden och nationella behov. Bland annat ska man nå en samsyn om vad som är god vattenstatus. Undantag ska vara jämförbara mellan medlemsländerna för att inte ändra konkurrenssituationen utan mycket goda skäl.
- ▶ Vår ståndpunkt är att PPP inte enkelt kan överföras från industriell tillämpning till produktion av livsmedel. Exempelvis läckage av näringsämnen beror till stor del på naturgivna faktorer som lantbrukaren inte kan styra över. Till detta kommer en rollfördelning mellan producent och konsument – ett allmänt intresse av att produktionen av livsmedel kommer till stånd.
- ▶ Om varianter av PPP kommer att införas bör det ske på ett likartat sätt över hela EU för att undvika snedvriden konkurrenskraft.

Östersjön en angelägenhet för hela EU

Den svenska kväveutlakningen till Östersjön har minskat. I Sverige görs också flera åtgärder som saknas i andra länder runt Östersjön. Bland annat finns miljökampanjen Greppa Naringen där mer 25 000 rådgivningsbesök hos lantbrukare har gjorts.

Under senare delen av 1900-talet har jordbruket genomgått stora förändringar. Tack vare gedigna insatser från Sveriges lantbrukare, till exempel odling av fånggrödor, anläggande av skyddszoner och våtmarker, har kväve- och fosforläckaget till Östersjön minskat markant.

LRF deltar också aktivt i det internationella Östersjöarbetet. Enligt Baltic Sea Action Plan, som antogs av Helsingforskommissionen (Helcom) i november 2007, ska alla länder minska sina utsläpp med kväve och fosfor. Utsläppskvoter kommer att fastställas för de olika länderna. LRF har deltagit i processen genom Baltic Farmers Forum on Environment och framfört en del kritik mot förslaget. När forskarna inte är överens krävs att flera beräkningsmodeller används innan nivåer beslutas och kvoter fördelas. LRF har

också bidragit med ett flertal konkreta åtgärder mot övergödning. De finns med i Helcoms avtal. För att rätt åtgärder ska hamna på rätt plats är det också viktigt att det finns en kostnadsberäkning och att man även ser till de åtgärder som redan vidtagits.

Baltic Farmers Forum on the Environment är ett informellt miljösamarbete mellan bondeorganisationerna runt Östersjön. Syftet är att förbättra miljötilståndet i Östersjön genom att jobba för ett hållbart jordbruk med liten miljöpåverkan. Organisationen är en så kallad observatör i Helcom och i arbetet med Baltic Sea Action Plan.

Östersjön en angelägenhet för hela EU

LRF vill se

► Fler forskarunderlag bör titta på betinget för minskade utsläpp och om det är befogat bör betinget ändras. Nuvarande åtagande för minskade utsläpp bygger på en enda modell och det gör beslutsunderlaget svagt.

► SLU, Jordbruksverket och Naturvårdsverket anser att det går att minska jordbrukets utsläpp med cirka 20 procent utan att lägga ner produktion. Vi är beredda att stödja detta om man bibehåller konkurrenskraften och vidtar åtgärder

på andra områden. Att hålla isär toalettavatten från annat avlopp och åtgärda dåliga enskilda avlopp skulle till exempel stoppa cirka 30 procent av det svenska läckaget.

► Vi vill se det arbetssätt som utvecklats inom ramen för Greppa Näringen genomfört även på EU-nivå.

► Vi välkomnar en samlad EU-strategi för Östersjöområdet.

EU behöver ett nytt slamdirektiv

Gemenskapslagstiftning om slamanvändning finns sedan 1986 i form av rådets direktiv om skyddet för miljön, särskilt marken, när avloppsslam används i jordbruket. För närvarande inväntas en översyn av slamdirektivet och arbetet förmodas komma igång under 2009–2010.

LRF har tillsammans med Svenskt Vatten tagit fram ett förslag till modernare slamdirektiv. Det långsiktiga målet med förslaget är att när växtnäring från avloppet används på jordbruksmark, ska inga negativa effekter uppstå, inte ens på mycket lång sikt. Bakgrunden till förslaget är behovet av skärpta gränsvärden för oönskade tungmetaller och andra miljöstörande ämnen i det slam som produceras i Europas reningsverk och som idag i varierande utsträckning återförs till åkermark. Det är också av central betydelse att det i direktivet införs krav på hygienisering av slammet i syfte att minska riskerna och förhindra spridning av smittor och patogener när slammet används i jordbruket.

Slammet innehåller mycket viktiga resurser i form av fosfor och kväve samt andra näringsämnen men också flera

för miljön giftiga eller oönskade ämnen. En kontinuerlig kvalitetsförbättring och ett ansvarsfullt hanterande av slammet innebär därför ett ökat förtroende för återvinning av dessa resurser där den viktigaste åtgärden är återföring av fosfor och kväve till odlingsmark på ett sätt som inte riskerar åkermarkens framtida produktion. Ett miljömässigt hållbart samhälle och jordbruk kräver ett förbättrat kretslopp och hushållning med resurserna.

Den fosfor som i dag tillförs jordbruksmarken i form av fosfat via mineralgödsel är en ändlig naturtillgång. Av resurs- och rättviseskäl kan det aldrig vara riktigt att i konkurrens med resurssvaga utvecklingsländer importera en ändlig naturtillgång. Fosformängden i slam skulle i Sverige kunna ersätta hälften av den importerade fosfor i form av mineralgödsel (2005–2006 importerades enligt SCB 13 800 ton per år).

En stor del av de icke önskvärda ämnena i avloppsvattnet kommer i dag från hushållens konsumtion och användning av importerade varor. Den inom EU nyligen beslutade kemikalieförordningen Reach kommer inte alls att vara ett tillräckligt styrmedel när det gäller minskning av utsläpp till avloppsvatten från hushållsprodukter och varor.

EU behöver ett nytt slamdirektiv

LRF vill se

- ▶ Vi anser att EU behöver ett nytt slamdirektiv med sänkta halter av metaller, organiska gifter och smittämnen och som tydligt anger att växtnäringen från toaletter ska användas för odling.

Säkert växtskydd behövs i ett varmare klimat

EUs kommande (beslut väntas i juni 2009) förordning och direktiv om växtskyddsmedel innebär att fler oönskade kemiska medel kommer att tas bort från marknaden. Mycket av detta arbete har redan genomförts i Sverige. I några fall, till exempel för morötter och lök, finns bara några medel kvar. Även de kan komma att försvinna. Det är bra för hälsa och miljö att olämpliga medel tas bort, men det får inte innebära att produktionen i Sverige slås ut och varorna istället importeras från länder som använder de i Sverige förbjudna medlen, ofta på ett sätt som ger större miljöpåverkan.

Ett klimat med mildare vintrar, mer fukt och högre temperatur kommer att gynna fler skadegörare. För att den svenska växtodlingen och grönsaksproduktionen ska kunna ta vara på en potential till högre skördar behövs nya och fler säkra växtskyddsmetoder och växtskyddsmedel.

Säkert växtskydd behövs i ett varmare klimat

LRF vill se

- ▶ Sveriges arbete som föregångsland på kemikalieområdet är bra men måste nu också balanseras i förhållande till den marknad svensk jordbruks- och trädgårdsproduktion verkar på. Vi menar därför att oönskade växtskyddsmedel ska tas bort samtidigt i alla EU-länder för att behålla en fungerande inre marknad.
- ▶ För att möta behovet av mer växtskydd anser vi att alternativa medel ska inventeras och resurser sätts av för att ta fram de nya och säkra metoder som odlingarna behöver för att skyddas mot fler skadegörare.

Lantbrukarnas Riksförbund, LRF, är en intresse- och företagorganisation för de gröna näringarna, det vill säga för företag där jord, skog, trädgård och landsbygdens miljö är grundläggande resurser. LRFs medlemsantal har ökat tolv år i rad och vid årsskiftet hade LRF drygt 168 000 medlemmar. Medlemmarna driver nära 90 000 medlemsföretag och LRF är därmed Sveriges största småföretagarorganisation.

Lantbrukarnas Riksförbund
105 33 Stockholm
tel 0771-573 573
www.lrf.se